

Til lovforslag nr. L 158. Betænkning afgivet af Uddannelsesudvalget den 28. april 1994

## Betænkning

over

# Forslag til lov om ændring af lov om de erhvervsgymnasiale uddannelser til højere handelseksamen og højere teknisk eksamen

(Adgang, varighed og ny indledende del)

Udvalget har behandlet lovforslaget i nogle møder og har herunder stillet spørgsmål til undervisningsministeren, som denne har besvaret skriftligt.

Endvidere har udvalget modtaget skriftlige og/eller mundtlige henvendelser fra:

Dansk Teknisk Lærerforening,  
Landsorganisationen i Danmark,  
Nordvestjysk Handelsgymnasium og  
Århus Købmandsskole.

Nogle af henvendelserne og nogle af udvalgets spørgsmål til undervisningsministeren og dennes besvarelser heraf er optrykt som bilag til betænkningen.

Der er af undervisningsministeren stillet ændringsforslag, hvorom henvises til de ledsagende bemærkninger.

Der er vedrørende lovforslagets § 1, nr. 12, fra flere sider udtrykt bekymring for, at omfanget af gymnasial undervisning i den indledende del af de erhvervsgymnasiale uddannelser bliver så omfattende, at sammenhængen med erhvervsuddannelserne mistes.

Undervisningsministeren har herom over for udvalget henvist til, at dette omfang i bemærkningerne til lovforslaget er angivet dels som »ikke dominerende«, dels som »omkring halvdelen«. Dette indebærer, at den gymnasiale undervisning på den enkelte skole kun undta-

gelsesvis vil kunne udgøre mere end halvdelen af undervisningen i den indledende del.

Herefter indstiller et *flertal* (udvalget med undtagelse af Socialistisk Folkepartis medlem) lovforslaget til *vedtagelse* med det stillede ændringsforslag.

Et mindretal inden for flertallet (Fremskridtspartiets medlem af udvalget) udtaler: Fremskridtspartiet vender sig imod, at man ønsker at ændre egnethedsvurderingen fra den optagende erhvervsskole til elevernes grundskole.

Fremskridtspartiet er af den opfattelse, at den optagende erhvervsgruppe/skole absolut vil have de bedste forudsætninger for en primær vurdering af elevernes egnethed.

Et *mindretal* (Socialistisk Folkepartis medlem af udvalget) vil redegøre for sin stilling til lovforslaget og det stillede ændringsforslag ved 2. behandling.

### Ændringsforslag

Af *undervisningsministeren*, tiltrådt af et *flertal* (udvalget med undtagelse af SF):

Til § 1

1) Efter nr. 15 indsættes som nyt nummer:  
»01. § 19, stk. 2, ophæves.

Stk. 3 bliver herefter stk. 2.«

### Bemærkninger

#### Til nr. 1

Ændringsforslaget er en konsekvens af, at loven udstrækkes til at gælde hele det treårige forløb og af ønsket om større rummelighed.

Den gældende § 19, stk. 2, fastsætter, at det er en betingelse for at opnå godkendelse af undervisningskompetence, at læreren har en relevant uddannelsesbaggrund på niveau med et hovedfag. Det er et almindeligt gældende krav til lærere, der forestår gymnasial undervisning, og det er ikke hensigten at ændre herpå. Der gælder også en række yderligere betingelser, som er fastsat i henhold til bestemmelsen i § 19, stk. 1, hvorefter der kan fastsættes nærmere regler om lærernes undervisningskompetence.

Da uddannelsen efter lovforslaget kommer til at omfatte en indledende del med både gymnasial undervisning og anden undervisning, vil der som noget nyt blive behov for at fastsætte, at ikkegymnasial undervisning kan

varetages af lærere, der alene opfylder kravene til undervisningskompetence i erhvervsuddannelserne. Det vil især gælde i den indledende del, men også for enkelte eventuelle ikkegymnasiale elementer i den resterende del af uddannelsen. Derfor foreslås det, at uddannelsesmæssige betingelser for undervisningskompetence fastsættes i bekendtgørelse.

Vedtagelse af lovforslaget vil gøre nogle af de fag, der i det nuværende indledende forløb gennemføres efter reglerne om erhvervsuddannelser, til dele af et gymnasialt fag. Det medfører behov for i bekendtgørelse at fastsætte en overgangsbestemmelse for de lærere, der nu underviser i disse fag i den godkendte 2. eller 1. og 2. skoleperiode. Det planlægges at fastsætte rammer, inden for hvilke disse lærere kan opkvalificere sig til et uddannelsesmæssigt niveau svarende til bifag/sidefag og fortsætte med at undervise i den ny indledende del på grundlag af uddannelsen kombineret med undervisningserfaring inden for faget.

Disse regler forekommer for detaljerede at fastsætte i lovform, ligesom der kan blive behov for justeringer.

*Frank Jensen (S) Poul Andersen (S) Poul Erik Dyrhund (S) Baadsgaard (S)*

*Else Marie Mortensen (S) Anne-Marie Meldgaard (S) Jette Pors (CD) nfm.*

*Dorit Myltoft (RV) Merethe Due Jensen (KRF) Eva Møller (KF) Jens Jørgensen (KF)*

*Pia Christmas-Møller (KF) Birthe Rønn Hornbech (V) Hanne Severinsen (V) fmd.*

*Else Winther Andersen (V) Jan Kjøpke Christensen (FP) Aage Frandsen (SF)*

## Nogle henvendelser til udvalget og nogle af udvalgets spørgsmål til undervisningsministeren samt dennes besvarelse heraf

### Landsorganisationen i Danmark

*Vedr.: Forslag til lov om ændring af lov om de erhvervsgymnasiale uddannelser til højere handelseksamen og højere teknisk eksamen (L 158)*

Lovforslag nr. L 158, som blev fremsat af undervisningsministeren den 19. januar 1994, er udarbejdet på baggrund af en rapport fra et udvalg, hvori LO deltog.

LO har tidligere – bl.a. i Erhvervsuddannelsesrådet – positivt tilsluttet sig det foreliggende lovforslag, idet LO har understreget, at der skal sikres en konkret sammenhæng mellem de erhvervsgymnasiale forløb og EUD-områdets indledende del.

Som konsekvens heraf er det afgørende, at omfanget af den gymnasiale undervisning i det fælles indledende uddannelsesforløb begrænses til det absolut nødvendige. Alternativet hertil er, at skolerne i vid omfang ansføres til at udvikle særlige HTX-forløb fra starten af uddannelsen og derved konkret ophæver den ønskede sammenhæng mellem EUD-området og det erhvervsgymnasiale område.

På baggrund heraf er det vigtigt at være opmærksom på, at det er muligt at tolke bemærkningerne til lovforslaget på forskellig måde, idet der i de almindelige bemærkninger side 4, 2. sp. anføres, »at en ikke dominerende andel

af den indledende del bliver gymnasiale fag og resten fag fra en EUD's 2. eller sammenlagte 1. og 2. skoleperiode.«

Heroverfor står bemærkningerne til nr. 12, hvoraf det fremgår, at »det påregnes, at omkring halvdelen af den indledende del under de nuværende forudsætninger vil være gymnasiale fag«.

Den konkrete andel af gymnasiale fag skal efterfølgende fastlægges ved udstedelse af uddannelsesbekendtgørelse.

Da det således er uklart i lovforslaget, hvad intentionerne er, og da en lang række skoler på baggrund af lovforslagets tekst til nr. 12 har fået den opfattelse, at vægten skal lægges på de gymnasiale fag, vil det efter LO's opfattelse være hensigtsmæssigt for det efterfølgende bekendtgørelsesarbejde, at Folketingets Uddannelsesudvalg i forbindelse med afgivelse af betænkning over lovforslaget understreger, at det forudsættes, at de erhvervsgymnasiale fag bør udgøre en del mindre end halvdelen af fagene i uddannelsens indledende del.

Det er afgørende, at både EUD og det erhvervsgymnasiale område bliver rummeligt og fleksibelt tilrettelagt, således at eleverne reelt sikres valgmuligheder. En for høj dominans af erhvervsgymnasiale fag i den indledende del vil være i modsætning hertil og kan medføre et større frafald i uddannelserne.

Med venlig hilsen

For Landsorganisationen i Danmark

Ib Wistisen

Til medlemmerne af  
Folketingets Uddannelsesudvalg

3. marts 1994

*Mulighed for etablering af en informatiklinje på  
Højere Handelseksamen (HHX)*

Som formand og næstformand for Århus Købmandsskoles bestyrelse følger vi handelskolernes uddannelser med stor opmærksomhed. Derfor har vi i særdeleshed fulgt en af de nyeste uddannelser, informatikassistentuddannelsen, med meget stor interesse. I den sammenhæng har vi konstateret især 2 problemer:

- 1) Uddannelsen mangler studiekompetence til HA/HD-studierne, der er en helt naturlig videreuddannelsesmulighed for informatikassistenterne.
- 2) De helt unge informatikassistenter har svært ved at opnå beskæftigelse.

Som løsning på disse problemer foreslår vi, at der overvejes en sammenlægning af informatikassistentuddannelsen (IAU) og HHX i forbindelse med vedtagelse af den ny HHX-lov. Hvis der i lovarbejdet åbnes mulighed for etablering af specialelinier i HHX, vil IAU kunne være en sådan specialelinje.

Forslaget om en sammenlægning af informatikassistentuddannelsen (IAU) og HHX-uddannelsen udspringer af ønsket om at supplere informatikassistenternes erhvervsrettede profil med studiekompetence på et gymnasialt niveau.

Fra den oprindelige beskrivelse af IAU i Kjeld H. Petersen-udvalget (Arbejdsgruppen til overvejelse af sammenhænge mellem al edb-undervisning på Handelsskolerne 1987-89) og i det videre arbejde blev der lagt vægt på, at IAU skulle give merit på lige fod med HHX til HA/HD-studierne.

I en tid, hvor mange unge må regne med, at det er svært at få arbejde, er det vigtigt for de unge, at de kan læse videre og dermed øge deres jobmuligheder. Da informatikassistenterne i øjeblikket kun har videreuddannelsesmulighed som datamatiker, sætter det en del af de unge i en passiv situation.

Den daværende undervisningsminister ønskede, at IAU skulle være en vekseluddannel-

se. Derfor blev uddannelsen i 1991 placeret som en erhvervsuddannelse, men da virksomhederne ikke kunne tilbyde tilstrækkelige uddannelsespladser inden for informatikområdet, blev uddannelsen i første omgang etableret som en fuldtids skoleuddannelse.

Placeringen som erhvervsuddannelse har medført, at 3 af fagene på IAU ikke giver den nødvendige merit til HA/HD-studierne.

Det er vores opfattelse, at der ingen realistiske muligheder er for at etablere informatikassistentuddannelsen som en egentlig erhvervsuddannelse, hvor uddannelsen foregår i et lærerforhold på en virksomhed.

Derfor bør der allerede nu åbnes mulighed for en sammenlægning med HHX. Og det er der i øvrigt mange gode grunde til:

En lang række tilbagemeldinger fra virksomheder viser, at der er brug for en forenkling af uddannelsessystemet. Virksomhederne peger på det værdifulde i at bygge på den mangeårige succes: HHX, som er velkendt i virksomhederne, og vi er også af den opfattelse, at det ville lette informatikassistenternes muligheder for at få job, hvis de var i en ligeværdig konkurrencesituation med ansøgere med HHX.

Undervisningen i flere af fagene på IAU og HHX er ens, men kompetencen er forskellig. Det betyder, at handelsskolerne anvender ressourcer og taxametertilskud på at gennemføre enkeltfag, så de studerende kan opnå den nødvendige studiekompetence. En sammenlægning af IAU og HHX muliggør anvendelse af fælles lærerkræfter på de 2 uddannelser, hvilket dels vil medføre en effektivisering og dels en besparelse af ressourcer og taxametertilskud til enkeltfag. Desuden vil skolerne kunne tilbyde de studerende at tage valgfag på tværs af de 2 uddannelser, og i tyndt befolkede egne vil begge uddannelser bedre kunne bevares gennem samlæsning i de fag, der er ens.

På Århus Købmandsskole har vi regnet på de økonomiske konsekvenser af den foreslåede omlægning. Det fremgår af disse udregninger, at omkostningerne ligger i en størrelsesor-

den, der på landsplan vil svare til 5-6 mio. kr. seringer og besparelser, der muligvis vil gøre  
årligt, men at der samtidig kan opnås effektiv- omlægningen udgiftsneutral.

Med venlig hilsen

Mogens Boyter  
formand for Århus Handels- og Industriforening  
formand for Århus Købmandsskoles bestyrelse

Jens Mastrup  
formand for HK service & industri i Århus  
næstformand for Århus Købmandsskoles bestyrelse

**Spørgsmål 12:**

»Ministerens kommentar udbedes til henvendelsen fra Århus Købmandsskole, jf. bilag 8.«

**Svar:**

Henvendelsen indeholder et forslag om at sammenlægge informatikassistentuddannelsen med HHX-uddannelsen. Uddannelsen til informatikassistent blev oprettet efter anbefaling fra en arbejdsgruppe, hvis opgave var at overveje sammenhænge mellem al edb-undervisning på handelsskolerne. I maj 1989 afleverede arbejdsgruppen sin rapport »90'ernes erhvervsrettede edb-uddannelsessystem«.

Arbejdsgruppen anbefalede, at uddannelsen til informatikassistent blev etableret som en grundlæggende edb-uddannelse i tilknytning til de daværende efg-uddannelser inden for handels- og kontorområdet. Anbefalingen dannede senere grundlag for indstillingen fra Det Faglige Udvalg for Grundlæggende Edb-uddannelser om etablering af uddannelsen under lov om erhvervsuddannelser.

Informatikassistentuddannelsen er for tiden – som de øvrige merkantile grunduddannelser – under evaluering i samarbejde med de faglige udvalg bl.a. med henblik på en vurdering af mulighederne med hensyn til etablering som vekseluddannelse.

Undervisningsministeriet har ingen planer om, at uddannelsen skal ændre sin nuværende status som erhvervsuddannelse efter lovgivningen herom. Vi er heller ikke bekendt med, at noget sådant skulle være ønsket af organisationerne på informatikassistenternes arbejdsmarked. Erhvervsuddannelserne er rettet imod specifikke beskæftigelsesområder, mens det ikke er en del af formålet med de erhvervsgymnasiale uddannelser, at de skal give umiddelbart grundlag for beskæftigelse eller erhvervskompetence i formel forstand. En sammenlægning med HHX-uddannelsen er derfor ikke mulig.

Et væsentligt delmål i erhvervsuddannelserne er imidlertid at give eleverne grundlag for videreuddannelse, og det er allerede nu et tydeligt element i informatikassistentuddannelsen. Det faglige udvalg har i forbindelse med den igangværende evaluering mulighed for at

overveje, om dette element bør opprioriteres, jf. i øvrigt svaret på spørgsmål 14.

**Spørgsmål 13:**

»Har ministeren overvejet at fremsætte et ændringsforslag, så informatiklinien omfattes af HTX?«

**Svar:**

Der henvises til svaret på spørgsmål 12, idet det bemærkes, at det ikke er hensigten at ændre formålet med de erhvervsgymnasiale uddannelser, herunder at tillægge dem formel erhvervskompetence. Herved følges forslaget fra det lovforberedende udvalg.

**Spørgsmål 14:**

»I modsat fald, har ministeren så tænkt sig at ændre den nuværende uddannelse, så den giver studiekompetence til videregående uddannelser (Handelshøjskolen)?«

**Svar:**

Eventuelle ændringer af informatikassistentuddannelsen bør afhænge af den igangværende evaluering, jf. svaret på spørgsmål 12. Af mit svar til udvalget af 28. marts 1994 på spørgsmål 77 (alm. del – bilag 194) fremgår bl.a., at det ikke har været intentionen, at uddannelsen til informatikassistent skal give direkte adgang til HA/HD-studierne, men at de færdiguddannede med et mindre supplement har adgang til disse studier som anbefalet i en arbejdsgrupperapport »90'ernes erhvervsrettede edb-uddannelsessystem«.

**Spørgsmål 15:**

»Ministeren anmodes om at kommentere henvendelsen af 5. april 1994 fra LO, jf. bilag 13.«

**Svar:**

I sin henvendelse udtrykker LO bekymring for, at omfanget af gymnasial undervisning i den indledende del af de erhvervsgymnasiale uddannelser bliver så omfattende, at sammenhængen med erhvervsuddannelserne mistes. LO henviser til bemærkningerne til lovforslaget og efterlyser en præcisering af intentionerne om omfanget af den gymnasiale undervisning.

I bemærkningerne til lovforslaget angives omfanget dels som »ikke dominerende« dels som »omkring halvdelen«. Dette indebærer, at den gymnasiale undervisning på den enkelte skole kun undtagelsesvis vil kunne udgøre mere end halvdelen af undervisningen i den indledende del.

Der er behov for, at andelen af gymnasial undervisning inden for det tekniske område kan variere noget, ligesom der er behov for, at antallet af lektioner kan variere for forskellige hold. Dette er begrundet i, at forskellige erhvervsuddannelsers 2. skoleperiode kan vælges som udgangspunkt for den indledende del, og at de forskellige erhvervsuddannelser har forskelligt omfang af erhvervsrettet undervisning. Hertil kommer, at den enkelte skole som hovedregel selv fordeler fagene på de forskellige skoleperioder ud fra lokale ønsker og behov som led i sin tilrettelæggelse af undervisningen i erhvervsuddannelserne.

Det er planen, at de nærmere regler om de erhvervsgymnasiale uddannelser inden for den nævnte ramme skal give skolerne mulighed for en vis variation i omfanget af de gymnasiale fag i den indledende del. Herved gives skolerne gode muligheder for at tilrettelægge HTX-uddannelsens indledende del og erhvervsuddannelsernes 2. skoleperiode i et lokalt hensigtsmæssigt samspil, der sikrer sammenhængen mellem erhvervsuddannelserne og de erhvervsgymnasiale uddannelser og dermed elevernes mulighed for at skifte mellem de to uddannelsesformer.

De gymnasiale fag vil på en række områder også bidrage til at opfylde de mål, der er for en erhvervsuddannelses 2. skoleperiode, og omfanget af den gymnasiale undervisning er derfor ikke nødvendigvis i modsætning til behovet for sammenhæng med erhvervsuddannelserne. I de erhvervsgymnasiale uddannelser er de gymnasiale fag karakteriseret ved at lægge mere vægt på viden end på færdigheder og ved at have en problematiserende og analyserende form. Fagenes indhold kan både dække almen- og erhvervsrettede emner. Det er vigtigt, at omfanget af en sådan undervisning imødekommer de gymnasiale elevers forventninger og behov, herunder at det samlede gymnasiale forløb udgør en helhed. Et sådant behov er konstateret ved en omfattende evaluering af de nuværende HTX-forløb, der af eleverne betegnes som ujævne.

På det merkantile område er der på det nuværende grundlag ikke problemer med store forskelligheder i erhvervsuddannelserne. HHX-uddannelsens indledende del skal omfatte målene fra den sammenlagte 1. og 2. skoleperiode, der er fælles for de merkantile erhvervsuddannelser og indholdsmæssigt fast afgrænset i forhold til resten af skoleperioder i de merkantile erhvervsuddannelser. Samtidig giver det store omfang af teoretiske fag i 1.-2. skoleperiode gode muligheder for at nå målene gennem gymnasial undervisning. HHX-elevernes behov for at møde gymnasial undervisning fra uddannelsens start svarer til HTX-elevernes.